

SADJARJI IN ČEBELARJI POVEZANI S TRADICIJO IN TURIZMOM

Kratek naslov projekta: ČEBELE POVEZUJEJO

Prijavitelj projekta: Čebelarstvo društvo Ravne na Koroškem

Partnerji: Sadjarsko društvo Mežiške doline, Rimski vrelec, hotelsko turistične storitve d.o.o.

Vrednost projekta: 25.012,26 €

Vrednost sofinanciranja (EKSRP): 20.009,81 €

Izvedba projekta: 1. FAZA: 1. 3. 2025 – 30. 11. 2025

2. FAZA: 1. 12. 2025 – 30. 11. 2026

Ozadje projekta

S pripravo in izvedbo projekta želimo tesneje povezati društvi sadjarjev in čebelarjev in tako okrepiti njihova skupna prizadevanja za razvoj podeželja, za ohranjanje naravne dediščine, biotske raznovrstnosti, kulturne tradicije in izročila prednikov. S povezovanjem pa se bo okrepila tudi njihova vloga pri prenosu znanja na podeželju in njihov vpliv na dvig kakovosti življenja na podeželju. Kot nov korak v smeri doprinosa k gospodarskemu razvoju območja LAS pa so načrtovane aktivnosti za povezovanje v turizmu - vzpostavitev novega turističnega produkta v sodelovanju z Rimskim vrelcem.

Ozadje, izziv, ki ga naslavlja projekt

Mežiška dolina ni in nikoli ne bo izrazito turistično območje, vendar pa je jasno, da je turizem vendarle ena izmed ne dovolj izkoriščenih razvojnih priložnosti doline. Realne možnosti za razvoj in dodano vrednost območja lahko iščemo v povezovanju lokalnih društev in turističnih ponudnikov za oblikovanje skupnih inovativnih in trajnostno naravnanih produktov ter učinkovitejše skupno izvajanje promocije.

Dediščino območja moramo prepoznati kot pomemben del trajnostnega razvoja turizma, kjer ni bistven element le zabava, temveč iskanje nečesa več – v naravi, v zgodovini, v lokalnih zgodbah...

Sodobni obiskovalci, turisti si vedno bolj želijo izvedeti kaj o krajih in ljudeh, naravi in preteklosti, ki jih obiščejo. Zato moramo prepoznati pomemben potencial tudi v obnovi in oživiljanju naravne, kulturne in tehniške dediščine, s poudarkom na etnološki dediščini in njeno vključevanje v turistično ponudbo območja.

Partnerstvo sadjarjev, čebelarjev in Rimskega vrelca - povezani s tradicijo in turizmom

Čebelarstvo na Ravnah sega stoletja v preteklost, letos pa Čebelarstvo društvo Ravne praznuje 110 let organiziranega čebelarstva, kar za celotno članstvo pomeni še posebno odgovornost in čast. V društvu se nenehno trudijo, da vrednost čebelarstva dejavnosti in njen ugled ohranjajo s poštenim in marljivim delom ter razvojno naravnostjo.

Sadjarstvo v Mežiški dolini ima pomembno vlogo v lokalnem kmetijstvu in predvsem v lokalni tradiciji, pa čeprav območje ni med večjimi slovenskimi sadjarskimi regijami. Sadjarstvo je pogosto povezano z manjšimi kmetijami, kar prispeva k ohranjanju podeželja, zmanjševanju zaraščanja kmetijskih površin ter ohranjanju tradicije. Sadjarsko društvo Mežiške doline, ki šteje 154 članov, že 23 let povezuje vse ljubitelje sadnega drevja in sadnih pijač s tega območja.

Pomemben dejavnik pri sadjarstvu je tudi opravevanje s čebelami, ki podpira pridelavo sadja, zato sta sadjarstvo in čebelarstvo že po naravi medsebojno prepleteni dejavnosti. V tem projektu pa želimo združiti aktivnosti čebelarjev in sadjarjev na način, da bodo imela njihova prizadevanja za dobrobit lokalnih prebivalcev, narave in okolja multiplikativni učinek, saj skupaj zmoremo več.

Na Ravnah želimo, v okviru tega projekta ustvariti nov turistični produkt, ki bo povezoval čebelarstvo, sadjarstvo, naravno in kulturno dediščino ter tradicijo našega območja. S tem namenom smo v partnerstvo vključili majhno družinsko podjetje Rimski vrelec d.o.o., ki je, z obsežnim projektom revitalizacije Rimskega vrelca nov, vendar pomemben igralec pri načrtovanju turističnega razvoja na našem območju. Povezava med čebelarji, sadjarji in

Rimskim vrelcem se kaže v samem konceptu novega Rimskega vrelca in njihovega slogana, ki se glasi BLIZU NARAVI. Podjetje želi delovati trajnostno na vseh ravneh poslovanja, turizem pa želijo graditi skupaj z lokalno skupnostjo in lokalnimi ponudniki.

Cilji projekta

Dolgoročni cilj oz. namen projekta je spodbujati in podpirati društveno dejavnost v Mežiški dolini, saj se s sodelovanjem v društvih krepijo medsebojne vezi podeželskega prebivalstva, spodbuja se solidarnost in povezanost, kar prispeva k boljši kakovosti življenja na podeželju in večji socialni vključenosti podeželskega prebivalstva.

Specifična cilja projekta sta:

1. Cilj projekta je tesneje povezati društvi sadjarjev in čebelarjev in tako okrepiti njihova skupna prizadevanja za razvoj podeželja, za ohranjanje naravne in kulturne dediščine, biotske raznovrstnosti, tradicije in izročila prednikov. S povezovanjem pa se bo okrepila tudi njihova vloga pri prenosu znanja na podeželju in njihov vpliv na dvig kakovosti življenja na podeželju.
2. Cilj projekta je doprinos k gospodarskemu razvoju območja LAS z aktivnostmi za povezovanje med različnimi deležniki za razvoj turistične ponudbe.

Aktivnosti projekta

DP1: Koordinacija in vodenje ter nadzor nad izvajanjem projekta

- **odgovorni nosilec DP1 je Čebelarstvo društvo Ravne na Koroškem, sodelujejo vsi partnerji**

A1: Vzpostavitev in delovanje projektne skupine – udeležba na sestankih v živo (min. 1x na mesec sestanki v živo) in koordinacijskih zoom sestankih, vodenje dokumentacije o izvajanju projekta, spremljanje izvedbe aktivnosti, sprotne preverjanje doseganja rezultatov ter poročanje. Priprava vmesnih in končnega poročila o izvedbi projekta. Finančno spremljanje izvajanja projekta.

DP2: Postavitev čebelarstva učne poti z zgodovinskimi in naravnimi znamenitostmi ob poti ter pregled še neraziskanega dela zgodovine čebelarjenja v Mežiški dolini in v Guštanju.

- **odgovorni nosilec DP2 je Čebelarstvo društvo Ravne na Koroškem, sodelujejo vsi partnerji**

A2: Oblikovanje dveh tras za dve čebelarstvu učni poti – krajša in daljša z določenimi učnimi točkami

- Pregled možnih poti, ki povezujejo čebelnjake na Ravnah in v Kotljah, pri čemer se raziščejo zgodovinske naravne znamenitosti ob poti – povezovanje znanja o čebelah in zgodovine kraja. Krajša učna pot poveže čebelnjake na Ravnah, daljša učna pot vključi učni čebelnjak v Kotljah preko Prežihovine (učni sadovnjak, ki bo ena izmed učnih točk, pomen čebel za sadjarstvo, naravo nasploh) in Rimskega vrelca kot povezovalne točke narave, zgodovine in turizma.
- Priprava opisov dveh poti in priprava in tisk zemljevida, -
- Določitev učnih točk, priprava tekstov za učne točke – učne točke bodo pri čebelnjakih, pri sadovnjaku na Prežihovini in na Rimskem vrelcu, kjer se v okolici Kavarne uredi čebelji vrtiček, v Kavarni pa pripravijo medeno kavo, medeno sladico – promovirajo pomen medu in čebel.

A3: Organizacija in izvedba čebelarstvo sadjarskih dni na Ravnah

- **V letu 2025** se v mesecu maju organizira dan odprtih vrat čebelnjakov, pohodi med čebelnjaki po obstoječih poteh – krajša med čebelnjaki in daljša, ki vključuje čebelnjak v Kotljah, Prežihovino in Rimski vrelc
- Pripravi se tudi voden pohod za starejše (sodelovanje z društvom upokojencev, invalidi, ... in ženskami iz Šole zdravja oz. 1000 gibov)

- **V letu 2026** se v sodelovanju z vrtci in šolami priredi čebelarstvo sadjarski dan – organizirani pohodi po obeh čebelarstvih poteh (vrtec in prva triada po krajši poti, ostali učenci po daljši poti) – skupine spremljajo čebelarji.
- Daljša pot vodi na Prežihovino v sadovnjak starih sort, kjer pohodnike sprejmejo sadjarji - pomen čebel kot oprasovalcev za sadno drevje, prešanje, mošt, ... Pot gre mimo Rimskega vrelca, kjer pohodniki izvejo nekaj zgodovine, popijejo »kislavo vodo«, pojejo medeno sladico, ...
- Odprta vrata vseh čebelnjakov in predstavitve po programu – predstavitev dela čebelarjev, pomen čebelarjenja za naravo, za trajnostno ohranjanje narave, ...
- V jeseni 2025 bo organiziran en javni dogodek za promocijo čebelarstva in sadjarstva v Mežiški dolini – sproščeno srečanje s poučno vsebino.

A4: Priprava in pilotna izvedba programa »Čebelar za en dan« - enodnevni program za spoznavanje čebel, čebelarjenja, ... , ki bo namenjen vsem starostnim skupinam lokalnega prebivalstva, pa tudi turistom, ki obiščejo Mežiško dolino. Program bo imel več variant – lahko za posameznika ali manjšo skupino, družinski dan ....

Oblikoval in natisnil se bo letak za promocijo novega produkta. Vsak udeleženec pa bo prejel priznanje »Ravenski čebelar za en dan«.

A5: Odkrivanje še ne raziskanega dela zgodovine čebelarjenja v Mežiški dolini, vključno z Guštanjem – ob 110 obletnici delovanja čebelarstvih društev v Mežiški dolini

- Sodelovanje z lokalnim zgodovinarjem (članom ČD), pregled arhivov čebelarstvih društev, zbiranje podatkov in priprava ugotovitev, ki se potem objavijo na spletni strani društva, v lokalnih glasilih občin MD. Strokovno podporo pri raziskavi bo brezplačno nudila Komisija za čebelarstvo kulturno dediščino, ki deluje pri Čebelarstvi zvezi Slovenije.
- V okviru te aktivnosti se bo iskala tudi povezava med sadjarji in čebelarji, ki je bila v preteklosti še močnejša, kot je danes.
- Zanimivosti iz te raziskave bodo predstavljene na učnih točkah na čebelarstvih poteh.
- V jeseni leta 2026 bo organiziran javni dogodek na katerem bodo predstavljena nova spoznanja o zgodovini čebelarjenja v MD (Medena kava november 2026) . Pri organizaciji in izvedbi sodelujejo vsi partnerji – povezovanje društev za boljše rezultate za prebivalstvo Mežiške doline.

DP3: Sajenje sadnih dreves v Mežiški dolini za ohranjanje starih znanj in veščin v povezavi s sadjarstvom in čebelarstvom – znanje za ohranjanje naravne in kulturne dediščine v Mežiški dolini

- **odgovorni nosilec DP3 je Sadjarsko društvo Mežiške doline, sodelujejo vsi partnerji**

A6: Sajenje sadnih dreves v Mežiški dolini za ohranjanje starih znanj in veščin v povezavi s sadjarstvom in čebelarstvom

- Ureditev vzorčnega sadovnjaka na Prežihovini – zasaditev dodatnih dreves, priprava predstavitvene table (pomična tabla) z informacijami o sadnem drevju, povezavi sadjarstva in čebelarstva ...
- Sajenje sadnih dreves v Mežiški dolini – Črna, Mežica, Prevalje – po dogovoru z vsako občino, ki določi prostor, se posadijo drevesa starih sort – predvidoma skupno najmanj 30 novih dreves. Pri sajenju dreves so lahko prisotni udeleženci različnih ciljnih skupin – lahko je mladina, ljubiteljski sadjarji, laiki, ...
- Košnja in skrb za urejenost učnih sadovnjakov na Prevaljah (Čebelarstvo sadjarski učni center na Prevaljah) in na Prežihovini.

A7: Ohranjanje in prenašanje znanj in veščin v povezavi s sadjarstvom in čebelarstvom prebivalcem Mežiške doline vseh starostnih skupin.

- Priprava in izvedba predavanja o pravilnosti kletarjenja oz. zorenja sadnih pijač - jabolčnega mošta – predavanje je namenjeno vsem prebivalcem doline, ki jih tema zanima. Vsebinsko bo sicer strokovna, vendar podana na razumljiv način, tudi za sadjarje začetnike.
- Delavnica na terenu - prikaz obrezovanja sadnih dreves za širšo javnost 3x v mesecu marcu 2025 in 3x v mesecu marcu 2026 – po en prikaz v obeh učnih sadovnjakih (Prevalje in Prežihovina), ostali prikazi pa v ostalih občinah Mežiške doline.

- Prikaz posaditve pevkov (sadike sadnega drevja) za učence osnovnih šol v Čebelarstvo sadjarskem učnem centru na Prevaljah, skupaj s predavanjem o pomenu čebel, naravovarstvo, podnebne spremembe, ...
- Nakup opreme za izvajanje delavnic (pomična oprema) - sadni mlin (230 V/2,2 kW), stiskalnica s košem 120 litrov in sušilnik sadja.
- Prikaz prešanja na stari preši na Prežihovini za osnovne šole (udeleženci so mladi iz večih OŠ v Mežiški dolini), predstavitvi se pridružijo tudi čebelarji s prispevkom na temo pomembnosti opravevalcev ali podobno pomembno vsebino.

DP4: Promocija čebelarstva in sadjarstva v Mežiški dolini

- **odgovorna nosilca DP3 sta Sadjarsko društvo Mežiške doline (PP1) in Rimski vrelc (PP2), sodeluje tudi Društvo čebelarjev (VP)**

Obe društvi sta izrednega pomena za ohranjanje narave, biotske raznovrstnosti, prehranske varnosti, ... Zato je pomembno, da se delovanje društev stalno promovira, da se ohranja članstvo in privablja nove člane, še posebej mlade.

A8: Sodelovanje obeh društev s predstavitveno/promocijsko stojnico na večjih prireditvah v Mežiški dolini, kot npr. Moštna d'čva, Jesenska srečanja, Barbarin sejem, ...

A9: Tematski promocijski dogodki pri projektne partnerju Rimski vrelc – teme večera kot npr. čebela, med, medeni izdelki, sladki mošt,...

Rezultati projekta

Rezultati projekta:

1. Povečan obisk delavnic/prireditvev/predavanj/dogodkov in ostalih aktivnosti sodelujočih društev.
2. Večja turistična ponudba na območju LAS

Trajnost rezultatov:

Z namenom povečanja obiska in sodelovanja prebivalstva/obiskovalcev/turistov bosta v okviru projekta oblikovani dve čebelarški poti z učnimi točkami in postajami, ki bosta zajemali naravno in kulturno dediščino, tradicijo in zgodovino, kar pomeni trajnost rezultatov projekta. Prav tako bo za namene doseganja trajnosti rezultatov ustvarjen nov produkt Čebelar za en dan.

Trajnost partnerstva: Partnerstvo smo vzpostavili zaradi skupnega interesa za reševanje predstavljenega izziva. Povezava med čebelarji, sadjarji in Rimskim vrelcem se kaže v samem konceptu novega Rimskega vrelca in njihovega slogana, ki se glasi BLIZU NARAVI. Skupni interes vseh treh partnerjev je nadaljnje kvalitetno delo na promociji čebelarstva in sadjarstva v povezavi z ohranjanjem narave in okoljevarstvom in razvojem (eko)turizma - razvoj lokalnega turizma z uvajanjem novih in s povezovanjem obstoječih produktov v bolj prepoznano, celovito čebelarstvo zgodbo..